

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ

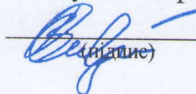
підготовки магістрів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Соціологія»
спеціальності С5 Соціологія

галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

ВИКЛАДАЧ: Лепський Максим Анатолійович, д.філос.н., професор, професор кафедри соціології

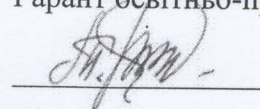
Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від "26" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри соціології

(підпис)

В.О. Скворець

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Т.О. Ратушна

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: waysensey@gmail.com

Телефон: (061) 289-12-58

Інші засоби зв'язку: Moodle <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1827> (форум курсу, приватні повідомлення);

Кафедра: соціології к. 309, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою курсу «Соціальне прогнозування» є отримання студентами прогностичних компетентностей, знань, вмінь та навичок, необхідних для організації та проведення соціального прогнозування розвитку суспільства.

Основними завданнями є отримання знань базових понять «соціального прогнозування», його сутність, типології та класифікації методів прогнозування; розуміння та вміння застосовувати принципів, форм і методів соціального прогнозування як соціальної технології та діяльності; володіння методологічними та методичними основами соціального прогнозування технологій; набуття знань основ застосування методів прогнозування у складанні прогнозів на основі соціального діагностування суспільних процесів у окремій території; усвідомлення місце і функції прогнозування відносно інших видів антиципації; володіння основами соціального прогнозування суспільних процесів у соціальному управлінні; розуміння інформаційних соціальних технологій прогнозування; набуття знань актуальних проблем удосконалення соціальних технологій прогнозування в сучасних умовах; користування соціальними нормативами і соціальними орієнтирами у соціальних технологіях антиципації; отримання знань, умінь, навичок складати пошукові та нормативні соціальні прогнози з актуальних територіальних соціальних проблем; формування умінь робити вибір певних методів соціального прогнозування у територіальному розвитку; набуття алгоритму вибору основної документації та базової інформації для соціального прогнозування розвитку суспільства; формування знань, умінь, навичок застосовувати послідовність етапів прогнозування; отримання знань, умінь, навичок формулювати соціальні завдання на різних етапах прогнозування.

Інтерактивний та практично орієнтований формат курсу спонукатиме до аргументованого відстоювання критичного мислення у посередництві вирішення складних соціальних конфліктів.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Новітні соціологічні теорії», «Презентація результатів соціологічного дослідження», «Соціальне управління безпекою організацій», «Сценарне планування та прогнозування», підготовкою кваліфікаційної роботи магістра.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	2-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	

Семінарські заняття	14 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	62 год.	
Консультації	Розклад розміщення консультацій: 1 год Кількість: 1 особисті – вівторок, з 13:00 до 14:00, IV корпус, ауд. 309; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: у приватних повідомленнях https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1827	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1827	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Виконання прогностичного дослідження. Тестування та практичні завдання у системі Moodle
ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті.	Творчі завдання прогностичного дослідження на семінарських заняттях; тестування та практичні завдання у системі Moodle
ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	Підготовка вступу до прогностичної роботи (вибір теми, актуальність, об'єкт, предмет, завдання, виконання завдань самостійної роботи модулю Підготовка індивідуального дослідницького завдання; практичні завдання у системі moodle znu
ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Підготовка індивідуального дослідницького завдання; практичні завдання у системі moodle znu. Виконання прогностичного дослідження.
СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.	Методологічна та інформаційна підготовка прогностичного інструментарію для дослідження обраної теми роботи. Виконання прогностичного дослідження.
СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.	Підготовка, пошук статистичного та логічного інструментарію дослідження перспективної проблеми прогностичного дослідження та презентація результатів;

	тестування та практичні завдання у системі Moodle
СК07. Здатність розробляти та оцінювати соціальні проекти і програми.	Виконання прогностичного дослідження верифікація прогностичного дослідження та презентації результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle
СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями.	Виконання прогностичного дослідження відповідно до кращих міжнародних кейсів та європейського досвіду комплексування та міксування методів прогнозування.
СК10. Здатність аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, які є основою для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності.	Підготовка вступу до прогностичної роботи (вибір теми, актуальність, об'єкт, предмет, завдання, виконання завдань самостійної роботи модулю Підготовка індивідуального дослідницького завдання; практичні завдання у системі moodle znu
ПР 01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	Підготовка та захист звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle
ПР 02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.	Підготовка прогностичного інструментарію для дослідження обраної теми роботи. Виконання прогностичного дослідження.
ПР 03 Розробляти і реалізовувати соціальні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя.	Підготовка та проведення прогностичного дослідження та презентація результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle. Тестування та практичні завдання у системі Moodle
ПР 04 Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.	Підготовка та проведення прогностичного дослідження та презентація результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle. Тестування та практичні завдання у системі Moodle
ПР 05 Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.	Підготовка та захист звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle. Тестування та практичні завдання у системі Moodle
ПР 06 Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями.	Захист звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle. Тестування та практичні завдання у системі Moodle

ПР 08 Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Захист звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle. Тестування та практичні завдання у системі Moodle
ПР 11 Аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, як основу для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності	Підготовка та захист звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів; тестування та практичні завдання у системі Moodle. Тестування та практичні завдання у системі Moodle

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософські та історико-теоретичні засади соціального прогнозування

Тема 1. Філософські та історичні проблеми прогнозування

Розглядаються філософські підвалини уявлень про майбутнє, становлення жанру «роздумів про майбутнє» та його трансформація від античних концепцій циклічності часу до модерних ідей прогресу. Аналізується роль утопій і антиутопій як нормативних моделей суспільного розвитку, а також наукової фантастики як соціальної лабораторії сценаріїв. Розкривається формування прогностики, футурології та альтернативістики як окремих дисциплін. Окремо висвітлюються школи соціального прогнозування: макросоціологічна традиція з її поєднанням ідеології та математичного моделювання, постмодерністські підходи до множинності майбутніх, а також сучасні think tanks як інституційні центри формування сценаріїв і стратегій розвитку.

Тема 2. Історичні етапи як вузли якісних змін соціального прогнозування: від «роздумів про майбутнє» до сучасності

Історія соціального прогнозування проходить кілька ключових фаз, які формували його як окрему науку і практику.

Першим етапом були «роздуми про майбутнє» у формі морально-політичних проєкцій та утопій (античні ідеальні поліси, Т. Мор, Т. Кампанелла, Ф. Бекон). У XIX–XX ст. наукова фантастика (Ж. Верн, Г. Веллс) стала культурною лабораторією для експериментів із соціальними сценаріями, а соціальні науки почали розглядати прогноз як гіпотезу та модель, що підлягає перевірці.

Другим етапом стало методологічне розмежування між марксизмом і класичною соціологією у Німеччині. Маркс і Енгельс трактували майбутнє через логіку історичного матеріалізму і класових суперечностей, тоді як М. Вебер, Ф. Тьонніс і Г. Зіммель заклали основи розуміючої соціології, типології соціальних зв'язків і форм взаємодії. Це протистояння дало дві різні траєкторії прогнозування: макросоціологічні «закономірності» проти множинних сценаріїв і типізацій.

На рубежі XX ст. дискусії у Європі відображали «передчуття катастрофи» — від демографічних і економічних трендів до оцінки неминучості світової війни. У міжвоєнний період (1920–1930-ті) формується військова прогностика: планування, розрахунки логістики та боєздатності, перші операційні дослідження. Під час Другої світової війни операційні дослідження у Великій

Британії та США, а також математизація стратегічних задач (фон Нейман і Моргенштерн, 1944) започаткували теорію ігор і системний аналіз як мову прогнозування.

У післявоєнний період Холодної війни розвиваються системний аналіз і стратегічне планування, які забезпечили методологію для ядерного стримування, оптимізації ресурсів та сценаріїв ескалації. Прогнозування стало невід'ємним елементом державного управління й діяльності аналітичних центрів.

У 1960–1970-х роках, на тлі В'єтнамської війни, стало очевидно, що формальні моделі мають обмеження в умовах соціокультурної складності. Це стимулювало розвиток сценарного мислення і науково-технічного прогнозування: метод «Дельфі», крос-імпакт аналіз, ранні форсайт-підходи, корпоративні сценарії Shell.

На зламі 1970–80-х років П. Друкер оголосив про «кризу прогнозування», підкресливши потребу у стратегічному баченні та підприємницькому передбаченні. У 1990-х роках форсайт отримав інституціоналізацію у вигляді національних і регіональних програм, а «фабрики думки» стали провідними виробниками прогнозів для політики та бізнесу.

У 2000–2014 роках поширюються комплексні системи прогнозування: агент-орієнтоване моделювання, мережевий аналіз, синтез «твердих» і «м'яких» даних. Паралельно Армстронг і Грін розробляють стандарти верифікації методів («дерево методів», FAROUT).

Сучасний етап характеризується поєднанням ігрового моделювання, симуляцій і політичних прогнозів (Брюс Буено де Мескіта та ін.), цифрових варгеймів і мультидисциплінарних експертних платформ. Водночас в Україні формується власна школа прогнозування, яка інтегрує якісні методи (Дельфі, мозкові штурми, морфологічний аналіз) із форсайт-технологіями та сценарним мисленням, розвиваючи практики прогнозного аудиту й стратегічного планування у місцевому самоврядуванні.

Змістовий модуль 2. Методологічні принципи та типологія прогнозування

Тема 3. Антиципації, методологічні принципи та ефекти прогнозування

Визначаються види антиципації та канали сприйняття майбутнього: інтуїтивні, повсякденні, експертні та науково формалізовані. Розглядаються базові прогностичні принципи: системності (аналіз соціальних процесів як відкритих систем), цілісності (узгодження кількісних і якісних вимірів), рефлексивності (усвідомлення впливу прогнозу на сам об'єкт). Аналізується проблема соціального часу та темпоральності: хронос як метричний час і кайрос як «момент можливості». Пояснюються ключові прогностичні ефекти: прямі і зворотні, самоздійснюючий (вплив очікувань на поведінку), самоспростовуючий, ефект зміна динаміки конфлікту під впливом прогнозу, пастка прогнозу (ризик однобічності, ідеологічної заданості чи невдалого масштабу).

У темі розкривається прогнозування як специфічна форма наукового пізнання і соціальної діяльності. Прогноз розглядається у трьох вимірах: як гіпотеза, що фіксує можливий стан об'єкта у майбутньому; як модель, що відтворює динаміку соціальних процесів; як соціальна технологія, яка організовує знання і практику прийняття рішень. Визначаються межі і умови застосування прогнозів у суспільному розвитку, наголошується на відмінності прогнозу від планування та програмування. Аналізуються типології прогнозів: пошукові (вихід з існуючих тенденцій), нормативні (побудова бажаних сценаріїв), імовірнісні (варіантні прогнози з вказанням шансів реалізації). Окремо акцентується на значенні критеріїв науковості й практичної корисності прогнозів.

Тема 4. Методи, комплексування та міксування методів прогнозування розвитку суспільства

Класифікація методів соціального прогнозування. У темі систематизуються підходи до методів прогнозування та принципи їх відбору.

Комплексування та поєднання методів прогнозування, сценарування та стратегічного планування сучасні тенденції. У темі розглядається «методологічне дерево» та «дерево відбору методів» за Дж. Армстронгом і К. Гріном як універсальні інструменти вибору прогнозних методів. Пояснюється, як ці підходи дозволяють поєднувати кількісні та якісні методи залежно від природи об'єкта та горизонту прогнозу. Показується динаміка розвитку цього підходу і його застосування в сучасних практиках. Окремо розглядається метод FAROUT, його принципи і критерії (гнучкість, точність, надійність, обґрунтованість, своєчасність), що робить його корисним для оцінювання ефективності прогнозів.

Фароут і Форсайт трактується як комплексні методи дослідження майбутнього, що поєднує експертні оцінки, сценарне мислення та стратегічний діалог. Розкриваються його етапи: від визначення драйверів розвитку до відбору ключових стейкхолдерів, від скринінгу і скейлінгу тенденцій до формування узгоджених сценаріїв. Аналізується значення форсайту для розробки політик і стратегій сталого розвитку на різних рівнях – від локальних громад до держави та міжнародних організацій. Особливий акцент робиться на графічних моделях форсайту («трикутник», «коло», «квадрат» методів), які дозволяють узгоджувати різні дослідницькі підходи. Також порушується питання відмінності прогнозування, сценарування та стратегування і специфіка стратегічного прогнозування в сучасних умовах.

Змістовий модуль 3. Методика соціального прогнозування

Тема 5. Методика складання пошукових та нормативних прогнозів. Прогнозування за аналогією.

Пошуковий прогноз розглядається як дослідження, що виходить із наявних тенденцій і буде можливі варіанти майбутнього, спираючись на логіку інерційного розвитку. У темі аналізуються етапи підготовки пошукового прогнозу: збирання та структуризація базової інформації, виявлення ключових трендів і факторів впливу, визначення граничних умов, які обмежують або стимулюють розвиток. Наголошується на процедурі вибору методів збору інформації (статистичні дані, експертні оцінки, сценарне моделювання) та способів її перевірки. Показуються переваги пошукових прогнозів у практичному управлінні, але також акцентуються ризики їхньої однолінійності та обмеженої здатності врахувати «вікна можливостей» і кризові злами.

Нормативний прогноз подається як орієнтований на майбутній бажаний стан системи. У темі розкривається логіка нормативного прогнозування: постановка цілей, визначення системи соціальних і політичних цінностей, пошук оптимальних шляхів їх реалізації. Висвітлюється специфіка роботи з експертними групами та журі прогнозного дослідження, роль адміністраторів у забезпеченні процедурної прозорості та достовірності. Особливий акцент зроблено на проблемі верифікації нормативних прогнозів та необхідності балансування між прагматичними і ціннісними орієнтирами.

Прогнозування за аналогією. Загальна характеристика. Визначається сутність методу аналогії як способу побудови прогнозу через порівняння нового об'єкта чи ситуації з уже відомими, виявлення їхньої подібності та екстраполяцію висновків. Проблеми, пов'язані з використанням аналогії. Аналізуються основні труднощі: поверхневе зіставлення, хибні чи неповні аналогії,

ризик суб'єктивізму, культурні та історичні відмінності, що знижують точність прогнозів. Вимоги та умови підвищення ймовірності висновків формальної аналогії. Розглядаються правила добору релевантних аналогів, потреба у системності порівняння, критичність до контексту, важливість використання декількох незалежних джерел і експертних оцінок. Методика і деякі аспекти застосування аналогії. Висвітлюються етапи роботи з аналогіями: від вибору прецедентів до побудови гіпотези, обґрунтування прогнозу та перевірки його на практиці. Наводяться приклади використання в соціальних і політичних дослідженнях. Історична аналогія. Окремо розглядається історична аналогія як засіб прогнозування, що спирається на попередні події та процеси (наприклад, війни, кризи, трансформації суспільств) для оцінки майбутніх тенденцій. Відхилення від формальної аналогії. Пояснюється, як відбуваються модифікації або порушення формальної логіки аналогії, що може спричинити помилки прогнозування. Визначення методу структурованих аналогій за Армстронгом та Гріном. Розкривається сутність методу як поетапної процедури відбору, аналізу й перевірки аналогій для підвищення достовірності прогнозів. Етапи методу (структура і методика) Подані послідовні кроки: формулювання проблеми, пошук релевантних аналогій, систематизація характеристик, оцінка подібності, синтез прогнозу, верифікація. Методологічна цінність. Узагальнюється значення аналогії як евристичного та методологічного інструмента, що поєднує інтуїцію з формалізацією, сприяє багатоваріантності прогнозів і підвищує їхню практичну обґрунтованість.

Тема 6. Етапи проведення прогностичного дослідження та практичні кейси

Тема знайомить студентів із послідовністю організації прогностичного дослідження: від формулювання завдання і постановки цілей – до відбору методів і технік збору даних, обробки та інтерпретації результатів. Аналізуються ключові етапи: 1) підготовчий (визначення об'єкта, предмета, горизонту прогнозу), 2) інформаційний (збір та аналіз даних), 3) процедурний (проведення експертних і сценарних методик), 4) підсумковий (узагальнення результатів, формування висновків та рекомендацій). Для практичного закріплення розглядаються кейси прогнозних досліджень у різних сферах – від демографії та освіти до урбаністики й місцевого самоврядування. Показується значення прогнозного аудиту як способу оцінки якості отриманих результатів і корекції наступних досліджень.

Змістовий модуль 4. Презентація дослідження майбутнього і робота з замовником.

Тема 7. Складання прогнозного звіту та методи верифікації прогнозів. Комплексні прогнози та прогнозний аудит.

Складання прогнозного звіту. Прогнозне дослідження завершується підготовкою **прогнозного звіту** – документа, що систематизує результати аналізу майбутнього і стає інструментом ухвалення рішень. Його структура, як правило, включає: **Вступ** – формулювання завдання, визначення об'єкта, предмета, мети і горизонту прогнозу; постановка дослідницьких питань і обґрунтування актуальності. **Методологічну частину** – опис застосованих методів (експертних, кількісних, сценарних), принципів їх відбору, критеріїв оцінки надійності. **Інформаційну базу** – характеристика джерел даних (статистика, соціологічні дослідження, експертні оцінки, моделювання). **Основні результати** – опис тенденцій, драйверів розвитку,

сценаріїв майбутнього, можливих кризових точок та альтернатив. **Аналітичний розділ** – інтерпретація отриманих результатів: причинно-наслідкові зв'язки, варіанти реалізації, ймовірні наслідки. **Висновки і рекомендації** – практичні поради для замовника (органів влади, бізнесу, громади), вказівка на можливості та ризики. **Додатки** – анкети експертних опитувань, таблиці даних, сценарні карти, методичні матеріали.

Методи верифікації прогнозів Верифікація – це перевірка обґрунтованості та надійності прогнозів. Вона здійснюється на кількох рівнях: **Базова верифікація** (основні методи) **Ретроспективна перевірка (back-testing)**: модель чи метод прогнозування проганяється на даних минулого, щоб з'ясувати, чи відтворює він реально відомі результати. **Перехресна перевірка (cross-validation)**: застосування кількох незалежних методів (наприклад, експертного й кількісного) до одного об'єкта з подальшим порівнянням їх результатів. **Формальна оцінка точності**: використання статистичних критеріїв похибки (середньоквадратична помилка, відсоток відхилення, коефіцієнт кореляції між прогнозованими і фактичними даними). **Критерії FAROUT** (Армстронг і Грін): оцінка прогнозу за шістьма параметрами – гнучкість (Flexibility), точність (Accuracy), надійність (Reliability), обґрунтованість (Objectivity), своєчасність (Timeliness), корисність (Usefulness). **Прогнозний аудит**: систематична експертна оцінка всього процесу прогнозування – від постановки завдання до методів збору даних і логіки висновків. **Соціальна верифікація**: зіставлення прогнозу з реакціями замовників, стейкхолдерів та учасників процесу, перевірка його адекватності в реальних управлінських практиках.

У темі розкривається сценарний підхід як спосіб побудови множинних варіантів майбутнього. Аналізуються основні види сценаріїв (інерційні, альтернативні, кризові, оптимістичні та песимістичні) та алгоритм їх формування. Демонструється зв'язок сценаріїв із процесами стратегічного планування та стратегування. Пояснюється значення сценарного мислення для розробки політик, програм і планів розвитку суспільства, зокрема в умовах високої невизначеності та ризику.

Тема присвячена інтеграції різних методів прогнозування в єдині комплексні проекти. Розглядається процес складання повного прогнозного дослідження: від збору та обробки даних до формулювання висновків і підготовки рекомендацій для замовника. Аналізуються проблеми узгодження кількісних та якісних методів, синхронізації результатів експертних оцінок і математичних моделей. Значну увагу приділено процедурі прогнозного аудиту як способу перевірки достовірності, обґрунтованості й корисності прогнозів. Завершується тема формуванням практичних рекомендацій для органів влади, бізнесу чи громадських організацій, які використовують результати прогнозування у своїй діяльності.

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д ф.	з/дист ф.	
1	Філософські та історичні проблеми прогнозування	2		щотижня
2	Історичні етапи як вузли якісних змін соціального прогнозування: від «роздумів про майбутнє» до сучасності	2		щотижня

3	Антиципації, методологічні принципи та ефекти прогнозування	2		щотижня
4	Методи, комплексування та міксування методів прогнозування розвитку суспільства	2		щотижня
5	Методика складання пошукових та нормативних прогнозів	2		щотижня
6	Етапи проведення прогностичного дослідження та практичні кейси	2		щотижня
7	Складання прогностичного звіту та методи верифікації прогнозів. Комплексні прогнози та прогностичний аудит	2		щотижня
Разом		14		

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д ф.	з/дист ф.	
1	Підготовка вступу до прогностичної роботи (вибір теми, актуальність, об'єкт, предмет, завдання, виконання завдань самостійної роботи модулю)	2		щотижня
2	Підготовка прогностичного інструментарію для дослідження обраної теми роботи	2		щотижня
3	Експертні комісії, «брейн-штормінг» визначення трендів майбутнього	2		щотижня
4	Впровадження методів прогнозування.(практичний кейс)	2		щотижня
5	Форсайт-дослідження: побудова сценаріїв розвитку територіальної громади (практичний тренінг)	2		щотижня
6	Підготовка презентації результатів прогностичного дослідження	2		щотижня
7	Складання прогностичного звіту та проведення прогностичного аудиту (практикум з перевірки якості прогнозів)	2		щотижня
Разом		14		

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Підготуйте контекстний інструмент для прогностичного аналізу після конспектування наданих сторінок прогностичного аналізу. Перевірте чи зручний у вас інструмент, за яким ви можете аналізувати візуальний кейс прогностичних методів та антиципацій. Зробіть візуалізацію та власну презентацію..	16	
2	Проаналізуйте візуальний кейс за контекстуальним	14	

	інструментом. Зробіть аналіз з вказуванням хвилин сцен та описом цих епізодів з прогностичного погляду. Зробіть висновки. Зробіть візуалізацію та власну презентацію		
3	Проаналізуйте візуальний кейс за структурою прогностичних ефектів, класифікацією та типами прогнозів. Зробіть власні висновки та рекомендації.	16	
4	Підготуйте саморефлексію за методикою «Рюкзак» відносно теоретичної та практичної частини курсу. Зробіть візуалізацію звітів самостійної роботи у застосунках Web 2.0. Підготуйтеся до презентації та захисту. Зробіть саморефлексію.	16	
Разом		62	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
	Практичне завдання	<u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань:</u> <u>Практичне завдання №1</u> Підготовка вступу до прогностичної роботи (вибір теми, актуальність, об'єкт, предмет, завдання, виконання завдань самостійної роботи модулю Обрати та проаналізувати порівняльне дослідження, проведене в останні 5 років, вказавши організатора/ів, мету, терміни проведення, методику та отримані результати. <u>Практичне завдання №2</u> На основі підготовки вступу та з додаванням обґрунтування методології затвердженої теми готується презентація з переконливими аргументами	3 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження, наявні та обґрунтовані всі структурні частини вступу; 2 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології та формулювання структурних частин дослідження; 1 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження, візуалізація в презентації відповідає сучасним вимогам до візуалізації, є доречною, творчою та оригінальною; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології	3 5

		Підготовка презентації результатів прогностичного дослідження.	переконливе демонстрування володіння методологією дослідження, візуалізація в презентації відповідає сучасним вимогам до візуалізації, є доречною, творчою та оригінальною; 2 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження, сучасна візуалізація, доречна пропозиції, але дещо перенасичена текстом; 1 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків, візуалізація фрагментована, переважає текст, перенесений на слайди, не чітке розуміння вербального та візуального контексту;	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	3			10
3	Теоретичні завдання	<u>Тест з питань змістових модулів 3-4</u>	До 2 балів – 10 тестів, кожен тест має вагу 0,1 (так – ні) або тест з вибором правильних відповідей.	2
	Практичне завдання	<u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань</u> <u>Практичне завдання №6</u> Захист звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів. Складається з доведення висновків дослідження до 5 балів. Вміння використовувати під час виступу презентацію – 5 балів. Вміння обґрунтовувати свою точку зору під час відповіді на питання або їх задавати своїм колегам – до 3 балів.	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може	13

			1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища, прогнозування та дослідження майбутнього. У відповіді цілком відсутня самостійність 5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження та візуалізацією під час виступу, вміння розраховувати час відповіді; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу. 3 балів – задане питання є оригінальним, доброзичливим, дотичним темі дослідження або відповідь є аргументованою, доречною та переконливою з глибоким засвоєнням матеріалу; 2 бали – питання дотичне, але не має оригінальності та не спрямоване на розвиток осмислення теми, відповідь шаблонна але з застосуванням висновків дослідження. 1 бал – питання та відповідь відповідають темі та змісту дослідження, але мають, поверхневий характер або відсутні аналітичних висновки.	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			15
4	Теоретичне завдання	<u>Тест з питань змістових модулів 4</u>	До 2 балів – 10 тестів, кожний тест має вагу 0,1 (так –ні) або тест з вибором правильних відповідей.	2
	Практичне завдання	<u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань:</u> <u>Практичне завдання №7</u> Підготовка вступу до прогностичної роботи (вибір теми, актуальність,	3 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження, наявні та обґрунтовані всі структурні частини вступу;	3

		об'єкт, предмет, завдання, виконання завдань самостійної роботи модулю Обрати та проаналізувати порівняльне дослідження, проведене в останні 5 років, вказавши організатора/ів, мету, терміни проведення, методику та отримані результати. <u>Практичне завдання №8</u> На основі підготовки вступу та з додаванням обґрунтування методології затвердженої теми готується презентація з переконливими аргументами дослідження майбутнього.. <u>Практичне завдання №9</u> Підготовка прогностичного інструментарію для дослідження обраної теми роботи	2 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології та формулювання структурних частин дослідження; 1 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження, візуалізація в презентації відповідає сучасним вимогам до візуалізації, є доречною, творчою та оригінальною; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження, сучасна візуалізація, доречна пропозиція, але дещо перенасичена текстом; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків, візуалізація фрагментована, переважає текст, перенесений на слайди, не чітко розуміння вербального та візуального контексту; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу 5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість, переконливе демонстрування володіння методологією дослідження, зручний зроблено конспект з основними одиницями спостереження у табличному вигляді, всі частини цілісно представлені. 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології дослідження, сучасна візуалізація, доречна пропозиція, але дещо перенасичена текстом; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків, незручна таблиця спостереження; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	5 5
--	--	--	---	-------------------

Усього за ЗМ 4 контр. заходів	4			15
5	Практичне завдання	<u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань</u> <u>Практичне завдання №10</u> Підготовка презентації результатів прогностичного дослідження. <u>Практичне завдання №11</u> Підготовка до захисту звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів.	5 балів – повна змістовна робота, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування володіння методологією та візуалізацією дослідження; 4 балів – робота досить повна, але є деякі неточності, пов'язані з використанням методології та візуалізації дослідження; 3-2 бали – робота неповна, поверхневий виклад матеріалу, відсутність аналітичних висновків; 1 бал – короткий поверхневий виклад матеріалу	5
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			5
6	Теоретичне завдання	<u>Тест з питань змістових модулів 5-6</u>	До 2 балів – 10 тестів, кожен тест має вагу 0,1 (так – ні) або тест з вибором правильних відповідей.	2
	Практичне завдання	<u>Студент виконує на вибір одне із зазначених завдань</u> <u>Практичне завдання №12</u> Обговорення захисту звіту з прогностичного дослідження та презентація результатів. <u>Практичне завдання №13</u> Зворотній зв'язок після захисту звіту з можливістю ревізії та вдосконалення прогностичного дослідження та презентація результатів.	Тренуємося отримувати та надавати зворотній зв'язок	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			2
Усього за змістові модулі контр. заходів	14			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Підсумковий теоретичний тест	Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle	0,5 балів за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 40 хвилин і одна спроба	20
	Індивідуальне завдання	Повна саморефлексія курсу за структурою, яка розміщено у Moodle.	20-18 – наявні всі вихідні умови завдання, представлені графічний вигляд та хід всіх розрахунків з кінцевим результатом, зазначена та обґрунтована правильна відповідь на нього; 17-14 – завдання розв'язано частково; обрана менша кількість критеріїв, ніж зазначена в умовах, є логічна та/або розрахункові помилки в ході розв'язання завдання; 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 – робота неповна, містить недостатню кількість логічних та розрахункових помилок, правильна відповідь не визначена; 4-1 – робота представлена лише вихідними умовами та декільком базовими розрахунками.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Стратегічне прогнозування політичних ситуацій та процесів: монографія [Воловик В.І., Лепський М.А., Гугнін Е.А. та ін.]; за заг. ред. М.А. Лепського. Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 428 с.
2. Основи стратегічного прогнозування політичних ситуацій та процесів: навчальний посібник [Воловик В.І., Лепський М.А., Гугнін Е.А. та ін.]; за заг. ред. М.А. Лепського. Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 468 с.
3. Лепський М. А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика: підручник / М. А. Лепський. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2022. 444 с.
4. Лепський М. А. Якісні методи соціального прогнозування: методологія, методика, практика: підручник / М. А. Лепський. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2016. 440 с.
5. Матвиенко В.Я. Прогностика. К.: Українські пропілеї, 2000. 520 с.
6. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. К.: Генеза, 2006. 400 с.
7. Планування та прогнозування в умовах ринку. Навч.посібник /під ред.. д.ф.н., проф. Воронкової В.Г. К.: ВД «Професіонал», 2006. 608 с.
8. Лепський Максим Анатолійович. Біографічний метод: конструктор дизайну методології дослідження /Технічний редактор І.О. Кудінов. Запоріжжя, 2025. КСК-Альянс, ЦНСД. 374 с.
9. Лепський М. А., Лепська Н. В. Аналогія ігор в стратегічному геополітичному прогнозуванні: Маджонг і Го в топологічному просторі Китаю і Японії : монографія. Запоріжжя : ЦНСД, 2025. 313 с.
10. Лепський М. А., Лепська Н. В. Геополітичний стратегічний аналіз шахівниці майбутнього : монографія. . Запоріжжя: ЦНСД. 2025. 162 с.

Додаткова література (бібліотека ЗНУ)

1. Schwarz J. O. *Strategic Foresight: An Introductory Guide to Practice*. London: Routledge, 2024. 170 p.
URL:http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Strategic_Foresight_Schwarz_2024.pdf
2. Szostak R. *Making Sense of the Future*. London: Routledge, 2022. 192 p. URL:
http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Szostak_Making_Sense_of_the_Future_2022.pdf
3. Wenger A., Jasper U., Cavelty M. D. (eds.). *The Politics and Science of Prevision: Governing and Probing the Future*. London: Routledge, 2020. 260 p. URL:
http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Wenger_Politics_Science_Previsions_2020.pdf
4. Mazzuco S., Keilman N. (eds.). *Developments in Demographic Forecasting*. Cham: Springer, 2020. 258 p. URL:
http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Mazzuco_Developments_Demographic_Forecasting_2020.pdf
5. Bengtsson T., Keilman N. (eds.). *Old and New Perspectives on Mortality Forecasting*. Cham: Springer, 2019. 349 p. URL:
http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Bengtsson_Old_New_Perspectives_2019.pdf
6. Salas-Porras A., Murray G. (eds.). *Think Tanks and Global Politics: Key Spaces in the Structure of Power*. New York: Palgrave Macmillan, 2017. 269 p. URL:
http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Salas-Porras_Think_Tanks_2017.pdf
7. Curiel C. P., Rivas-de-Roca R. (eds.). *Geopolitics, Public Communication and Social Cohesion Facing the Crisis of Democracy*. Basel: MDPI, 2023. 202 p.
URL: http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Curiel_Geopolitics_Communication_2023.pdf

8. Balonas S., Ruaos T., Carrillo M.-V. (eds.). *Strategic Communication in Context: Theoretical Debates and Applied Research*. Braga: UMinho Editora, 2021. 431 p.
URL: http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Balonas_Strategic_Communication_2021.pdf
9. Blair G., Coppock A., Humphreys M. *Research Design in the Social Sciences: Declaration, Diagnosis, and Redesign*. Princeton: Princeton University Press, 2023. 380 p. URL:
http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Blair_Research_Design_Social_Sciences_2023.pdf
10. Flick U. (ed.). *The SAGE Handbook of Qualitative Data Analysis*. London: SAGE, 2014. 634 p. URL:
http://library.znu.edu.ua/jirbis2/files/SR/Flick_SAGE_Qualitative_Data_Analysis_2014.pdf

10. Інформаційні ресурси:

1. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Україна у Світовому дослідженні цінностей (WVS-7).
URL: <https://drive.google.com/file/d/1zBsRKru3xFwMq54aegJGH1nSfqAr81ts/view>.
3. Eurobarometer. Public opinion on the European Union.
URL: <https://europa.eu/eurobarometer/screen/home>.
4. European Social survey. URL: <https://www.europeansocialsurvey.org/>.
5. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>.
6. Social and Economic Conditions of Student Life in Europe.
URL: <https://www.eurostudent.eu/>.
7. Statista. URL: <https://www.statista.com/>.
8. World Values Survey. URL: <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>.

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ¹

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є СЕЗН Moodle. Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Необхідно регулярно перевіряти свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

Якщо з технічних причин доступ до Moodle є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, надішліть електронного листа на пошту викладача. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище, ім'я та курс.

Намагайтеся бути пунктуальними. Невчасно надіслана робота різко втрачає свою актуальність. Пропущене заняття – це втрачений шанс професійного розвитку.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Неформальна освіта. Можливе визнання результатів неформальної освіти згідно Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти від 2025 року.

Механізм визнання описано у

Положенні: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normativna_basa/polozhennya_zaporozhskogo_natsionalnogo_universitetu_pro_poryadok_viznannya_rezultativ_navchannya_zdobutikh_shlyakhom_neformalnoyi_ta_abo_informalnoyi_osviti_vid_2025_roku

- Положення від 2025 року передбачає, що "2.7. У разі, якщо перезарахуванню отриманих результатів навчання у неформальній та інформальній освіті підлягають окремі розділи чи теми, виду навчальних занять, самостійної роботи, які не перевищують 14 годин, право для перезарахування результатів надається викладачу відповідної дисципліни. Умови такого перезарахування, рекомендації щодо можливості проходження визначеного онлайн курсу чи іншого елементу неформальної/інформальної освіти визначаються у силабусі навчальної дисципліни освітнього компонента та затверджуються на засіданні кафедри. Додаткове визнання результатів неформального навчання не потрібне. Перевірка досягнутих результатів навчання здійснюється під час проведення підсумкового контролю з дисципліни та враховуються викладачем при визначенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни." Завдання з семінару/практичного заняття чи індивідуальної роботи (якщо не перевищує 14 годин) може бути зарахований курс неформальної освіти (наприклад, з платформи Prometheus) при відповідності до тем курсу.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.
Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.